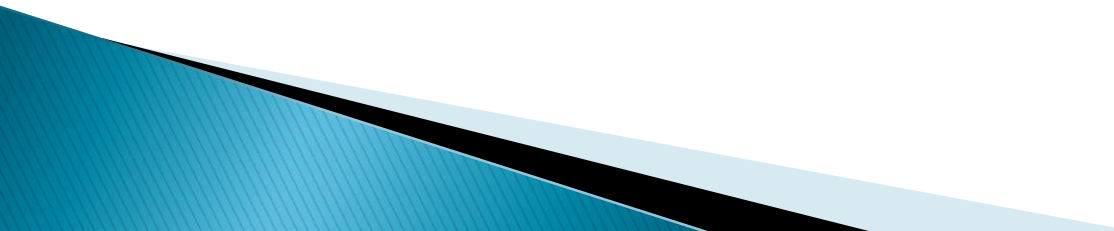

Hea kool kui väärtuspõhine kool

„Hea kool heade mõtete linnas“
Margit Sutrop, TÜ eetikakeskus
21. augustil 2014

Hea kool

- ▶ Omanäoline kool
  - ▶ Ettevõtlik kool
  - ▶ Loov kool
  - ▶ Kiusamisvaba kool (KIVA, Karu programm, TORE)
  - ▶ Tervist edendav kool
  - ▶ Innovatsioonikool
  - ▶ LP mudel
  - ▶ Huvitav kool
  - ▶ Väärtuspõhine kool
-

Kava

- ▶ Kuidas defineerida head kooli?
- ▶ Hea kooli aspektid ja mõõdupuud
- ▶ Mida hea kooli projekt pakub koolile?

Kuidas defineerida head kooli?

- ▶ Aristotelese järgi on hea see, mis parimal viisil vastab *ergonile* (funktsioonile). Nt noa *ergon* on lõigata, südame *ergon* on pumbata verd organitesse.
- ▶ Hea kool on see, mis täidab kooli eesmärke.
- ▶ Mis on kooli eesmärgid?

Hariduse eesmärgid

H. Brighouse'i järgi (2006)

- ▶ **Inimese enesemääramise (autonoomia) teooria** järgi on hariduse eesmärk suurendada inimese vabadust, valikuvõimalusi ja enesemääramisõigust.
- ▶ **Inimkapitali teooria** järgi on hariduse eesmärk tagada majanduse õitseng: mida haritum tööjõud, seda suurem tootlikkus.
- ▶ **Inimõitsengu teooria** peab oluliseks luua hariduse kaudu tingimused heaks eluks ja isiksuse arenguks.
- ▶ **Kodanikukasvatuse teooria** ütleb, et hariduse eesmärk on valmistada inimest ette koos teistega ühiskonnas elamiseks.

Katsed sõnastada hariduse eesmäärke

- ❖ Haridus kui kasvatus, ettevalmistus 3 rolliks elus-tööeluks, avalikuks eluks, pereeluks

Põhikooli riiklik õppekava

Gümnaasiumi riiklik õppekava

- ❖ Hariduse väärtus isiksusele, kultuurile ja ühiskonnale
- Elukestva õppe strateegia 2020

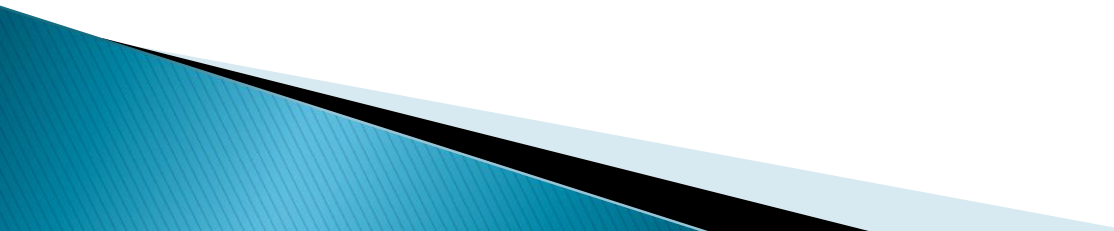
„Eesti hariduse viis väljakutset. Eesti haridusstrateegia 2012–2010 taustamaterjal”,

http://elu5x.kogu.ee/public/documents/materjalid/Haridusstrateegia_TAUSTAMATERJAL_duublid_36_1k.pdf

Hariduse eesmärgid

- ▶ Haridusel on isiksuslik, kultuuriline ja ühiskondlik väärtus.
- ▶ Haridus kujundab ja kannab edasi neid väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu kui kultuuri kestlikkuse ja ühiskonna koostoimimise aluseks, samas aitab kaasa riigi majanduse arengule, arendades ühiskonna inimvara.
- ▶ Majanduse, kultuuri, ühiskonna õitseng pole võimalik ilma inimese õitsenguta.

Maailmaga ühenduse loomiseks peab inimene

- ❖ tunnetama iseennast (Kes ma olen? Milline on minu identiteet? Millised on minu soovid, vajadused, võimed, väärtused?)
  - ❖ tunnetama ümbritsevat maailma (Milline on looduslik, tehniline, kultuuriline, sotsiaalne keskkond?)
  - ❖ leidma maailmaga ühenduskohad, omandama vajalikud pädevused
-

A Child with a Globe
123 RTF Stock Photo

Põhikooli sihiseade (1)

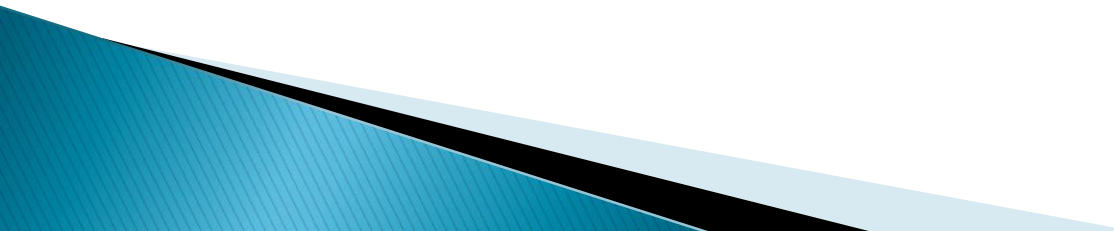
- (1) Põhikooli peamine **kasvatuslik siht** on tagada eakohased võimalused tunnetuslikuks, kõlbeliseks ja sotsiaalseks arenguks ning tervikliku maailmapildi ülesehitamiseks.
- (2) Põhikooli ülesanne on luua lapsele ja noorukile eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav **õpikeskkond**, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikooli sihiseade (jätk)

- (3) Põhikool on väärtushoiakute omandamise ja kinnistamise kohaks, kus noor hakkab mõistma oma tegude aluseks olevaid väärtusi ja tundma vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele autonoomse isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes on eneseteadlik ja suhtub sallivalt ning avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- (4) Põhikoolis jõuab noor selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning saavutab vajaliku küpsuse järgneva haridusastme valikute tegemiseks. Noortel peab põhikooli lõpuks kujunema arusaamine oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Gümnaasiumi sihiseade

(1) Gümnaasiumi ülesanne on toetada eneseteadliku, argumenteeritud valikuid tegeva ja oma eesmärke püstitada ja teostada suutva **autonoomse isiksuse** väljakujunemist. Gümnaasiumihariduse kaudu peab välja kujunema noorte eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemise võime ja valmisolek kõlbelisteks valikuteks ning vastutuseks.

Mis on väärtuspõhine haridus?

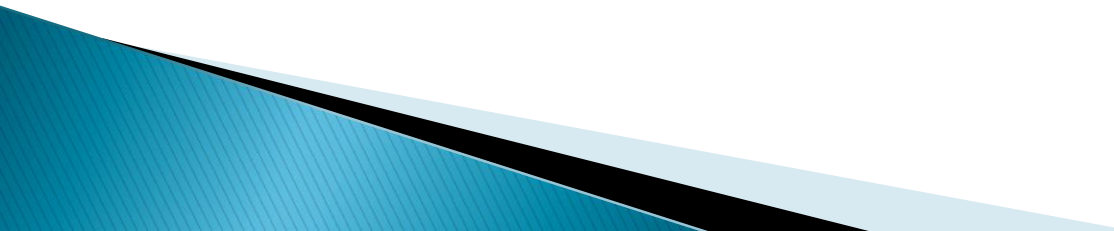
- ▶ Haridus tähendab mitte ainult teadmiste andmist vaid ka inimese **kasvatamist**, kujundamist.
- ▶ Teadmiste ja oskuste kõrval on sama olulised ka väärtushoiakud. Tark ja halb inimene on ohtlikum kui rumal ja halb.
- ▶ Teadlik väärtuskasvatus aitab õpilastel saada teadlikuks oma väärtustest ja kujundab selliseid käitumiskalduvusi (voorusi), mis tagavad isikliku õnneliku elu ja võimaldavad sidusat kooselu ühiskonnas.

Eesti kooli paradigma muutus

- ▶ Liikumine arengut ja koostööd toetava kooli poole: õpetaja ja õppija rollide ümbermõtestamine, õppeprotsessi muutus. Eri osapoolte (õpetaja–õpilane, õpetaja–õpetaja, õpetaja–tugispetsialist, õpetaja–lapsevanem jt) **koostöö** vajalik.
- ▶ Elav ja kaasav õpetamine, eluga sidumine, aktiivõppe meetodite kasutamine.
- ▶ Individuaalse arengu toetamine: arvestamine iga õppija eripäraga, väärtustada erinevaid andekustüüpe ja õppimisstrateegiaid.
- ▶ Õppesisude kõrval väärtustatakse **pädevuste** kujunemist ja **väärtuskasvatust**.
- ▶ Muutuma peaks koolide hindamine – HEA KOOLI projekt.

Hea kooli mudel

Hea kooli projekti eesmärgiks on kokku leppida

- ❖ Mis iseloomustab head kooli/lasteaeda? (hea kooli aspektid)
  - ❖ Millised on sobivad mõõdupuud? (indikaatorid, mis näitavad, et nende aspektidega tegeldakse ja mõõtmisvahendid)
  - ❖ Kuidas mõõtmistulemusi kasutada koolide arengu toetamiseks?
-

Hea kool täidab kooli peamist eesmärki

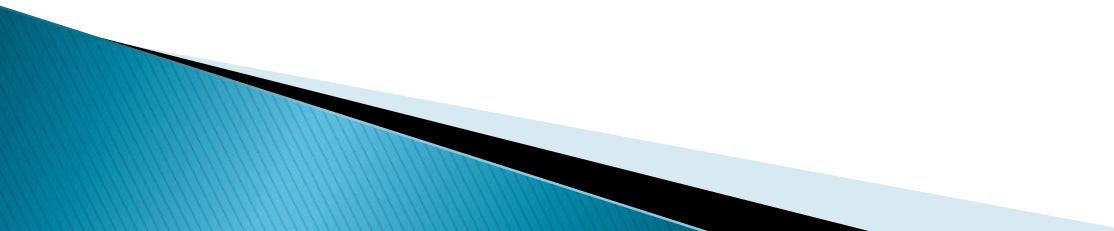
- ▶ Hea kool toetab iga õpilase individuaalset ja sotsiaalset arengut.
- ▶ Kooli eesmärk on nii harida kui ka kasvatada, valmistada õpilast ette kolmeks rolliks: tööeluks, avalikuks eluks ja isiklikuks eluks.

Hea kooli mõiste

- ▶ Hea kooli mõistet saab sisustada väga erinevalt. Võimalusi õpilase individuaalset arengut toetada on palju. Seetõttu võivad head koolid olla väga erinevad.
- ▶ Kindlasti tuleks teha vahet heal põhikoolil, gümnaasiumil, kutsekoolil, heal lasteaial, sest nad kõik võivad olla head erinevas mõttes.

Hea kooli rajaleidja konkurss koolidele

- ▶ Õppe- ja kasvatustöö, sh lõiming ja hindamine
  - ▶ Õppimist ja kasvamist toetav koolikeskkond
  - ▶ Juhtimine ja eestvedamine
  - ▶ Koostöö ja head suhted eri osapoolte vahel
-

Hea kooli mudel võiks sisaldada...

- ▶ Hea õpetaja
- ▶ Hea õpilase
- ▶ Hea koolijuhi
- ▶ Hea lapsevanema
- ▶ Hea koolipidaja

mudelit, mis ühiselt välja töötada

- Tuleks rääkida läbi vastastikused ootused.
- Koostöö ühise eesmärgi nimel.

Koolide kujundav hindamine

- ▶ Pingeridadesse panemise asemel õppimist toetav hindamine– **tagasisidestamine, kogemuste vahetamine** ja arengu toetamine.
- ▶ **Kriitiline sõber**, kes aitab diagnoosida, mis on kooli tugevused ja nõrkused, koos seada arenguprioriteedid, leida sobivad tegevused ja annab tagasisidet.

Täna kuulamast!

HEAD UUT KOOLIAASTAT!